

Olvassuk Jézussal a Bibliát

3. A megvert pásztor (Mk 14,27)

Vannak közösségek, amelyek többek akaratából állnak össze: valami nemes cél, azonos érdeklődés, gyűjtő szenvedély hozza őket létre. Legtöbbször anélkül, hogy bárki is élére állna az így született képződménynek. Ma szeretjük az ilyeneket önszerveződésnek nevezni. Tagjaik esetleg soha személyesen meg sem ismerkednek egymással, de a stadion hangulata, a börze légköre vagy az állatkiállítás változatossága mégis összekapcsolja őket. Ha pedig egyike vagy másika kiválik belőle, a képződmény függetlenül ettől, létezik tovább.

1.

Ezektől merőben különbözik a kereszténység, amelynek semmiképpen nem önszerveződés az alapja. Igaz ugyan, hogy gyakorlati megjelenésében gyakran ezt a látszatot keltheti. Gondoljunk arra, hogy még akkor is, ha gyülekezeti kórusról van szó, annak tagjait mégiscsak elsősorban a zene, az éneklés szeretete kapcsolja össze. Az sem titok, hogy a diakóniai szeretetszolgálatban résztvevők legfőbb motivációja mégiscsak az elesettek látása. Elernyedtek egyházainkban újra meg újra felüti fejét „az egyház mi vagyunk“- jelszó, de ezeknek általában nem hosszú az élettartama. Ám ettől függetlenül újra nyomatékosítanunk kell, hogy az egyház különbözik az előbb említettektől. Ugyanis nem valami eszme, szenvedély tartja össze, hanem egy személy: a Názáreti Jézus, aki megígért és pünkösdkor kitöltött Szentlelkével gondoskodott arról, hogy hívei ne hobbiból vagy kíváncsiságból tartsanak össze, hanem az ő nevében együtt imádják Urukát.

Ha ő nem lenne a középben, nélküle hiányos vagy téves képünk lenne Istenről. Ő hirdette meg az emberi élet semmi mással nem helyettesíthető alapelemét, a szeretetet. Irgalmasságával mintául szolgálhat emberi kapcsolataink gyakorlásához. Önfeláldozó élete és munkája teszi számunkra szabaddá utunkat Istenhez és ő szavatolója örök életünknek. Mindennek összefoglalását így olvashatjuk az apostoli levélben: „Ezért tehát nem vagytok idegenek és jöttmentek... mert ráépültetek az apostolok és próféták alapjára, a s a r o k k ő pedig maga Jézus Krisztus. Őbenne illeszkedik össze az egész épület és így növekszik szent templommá az Úrban. Őbenne épültök ti is együtt az Isten lakóhelyévé a Lélek által“ (Ef 2,19-22). Az apostol itt az építkezés képét használja, ezért beszél annak legfontosabb előzményéről, a sarokkő letételéről. Enélkül nincs építkezés, hiszen rá kerülnek a további épületelemek. Egyébként homokra, fővényre épített marad a ház, amelynek csak az első viharig van megállása.

Jól tudják ezt a kereszténység ellenségei is, hogy csak akkor lehet nyert ügyük, ha a gyülekezet közepéből sikerül kiszorítani, kigúnyolni vagy ócsárolni az alapkövet Jézust. Amikor például a nemzetiszocializmus „árjásítani“ kívánta a keresztény vallást, a „tisztogatásnak“ mindenekelőtt a *zsidó Jézus* esett áldozatául. A kommunista ateizmus Jézus Krisztus sárba-rántását vélte legfőbb feladatának. De ugyanezzel a veszéllyel játszanak egyházon belüli törekvések is, amelyek a sarokkő-Jézust humánummal, morállal, esztétikával szeretnék behelyettesíteni. No és említésre sem méltók azok a szociális hálózatokban felbukkanó karikatúrák, amelyek Jézust nevetséges figurának vagy éppen soha-nem-is-volt jelentéktelennek bélyegezik meg.

Jézus Krisztus nélkül nem létezik kereszténység. Az apostol szerint „Isten lakóhelyévé“ csak akkor lesz, amennyiben őrá épült az fel. Hivatkozhatunk itt saját szavaira: „Ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevemben, ott vagyok közöttük“ (Mt 18,20). És ebből vonja le az apostol a következtetést: „Má s a l a p o t senki sem vethet a meglévőn kívül, amely a Jézus Krisztus“ (1 Kor 3,13).

2.

Szenvedése előtti utolsó vacsorára hívta meg Jézus a tanítványait, amit a szokásos zsoltárenekléssel fejeztek be. Ilyenkor hangzottak el zsoltárok, amelyek Istent szeretetért és hűségért dicsérték (115,1), mert kegyelmes és igazságos Ő (116,5), mert Ő jó és örökké tart szeretete (118,1). A hála itt most nemcsak Istennek szólt, hanem annak, akinek szájából közvetlenül hallhatták az ószövetségi ígélet beteljesedését: „Íme, eljön az az idő ...amikor új szövetséget kötök Izrael és Júda házával...” (Jer 31,31), Ő ezt az úrvacsorában megerősítette: „...ez az én vérem, a szövetség vére, amely sokakért kiontatik...” (Mt 26,28). Az ünnepélyes hangulatot azonban hamarosan a véres valóság váltotta fel, mert az éneklés után rögtön útnak eredtek, hogy az Olajfák hegyére, a szenvedés helyére jussanak. Jézus, mintha megérezte volna, hogy tanítványai el sem tudják képzelni azt, aminek hamarosan tanúi lesznek, minden átmenet nélkül ezt mondta nekik: Mindnyájan megbotránkoztok bennem. A mondatot nem lehet másképp, mint utolsó kísérletet érteni, amellyel szerette volna tanítványait értetlenségükből felrázni. S hogy ezt még hatásosabbá tegye, alátámasztotta azt egy ószövetségi idézettel is: „...mert meg van írva: megverem a pásztort és elszélednek a juhok.“

Ez pedig Zakariás könyvéből való és nem egyszerű a megértése. De még ennél is nehezebb kérdés, hogy Jézus miért ezt idézte? A prófétai ígéből az derül ki, hogy a megszólított közösség (=nyáj) súlyos megpróbáltatás előtt áll, amit csak egyharmada fog túlélni. Sőt még a maradék is tűzbe megy, hogy megtisztuljon, akár az arany vagy az ezüst. A tűz Isten ítéletének szimbóluma (1 Móz 19,24). A vigasztaló mozzanat ebben az apokaliptikus helyzetben az, hogy Isten már kiválasztotta azt a pásztort, „a bizalmas emberét“ (Zak 13,7), aki a nyájával együtt megy át a tűzön, s csak ezután áll elő a helyzet, hogy a megmaradottak segítségül hívják az Úr nevét és ő azzal válaszol, hogy elfogadja őket népének.

Nos Jézus ezzel a pásztossal a z o n o s í t j a magát. S ezt már csak azért is ki kell emelnünk, mert számára az ő ószövetségi Bibliája nem csupán történeti háttér, hanem ennél sokkal több. Annak történései korára utalnak, eseményei pedig mintegy előképei annak, amit ő népe formálásával, összegyűjtésével elérni akart. Főleg Ezékiél próféta óta szerettek Isten népéről, mint az ő nyájáról beszélni, amelynek legfőbb pásztora maga Isten. Ezt a hivatalt – Jézus úgy látta – Isten most neki adta át (“Nékem adatott minden hatalom...” Mt 28,18) és ezért vallhatta, hogy „Én vagyok a jó pásztor“ (Jn 10,11). Nem véletlen, hogy olyan sokszor beszélt elveszett juhokról, s magát éppen ezek megtalálójaként tekintette. S még akkor is, ha mai emberek igen megalázónak tekintik, ha őket nyájnak nevezik, ragaszkodnunk kell ehhez a bensőséget és biztonságot sugárzó képhasználathoz. A nyáj képe annak az együvé-tartozásnak, amelyben nem csak egymásra lelnek az egyes tagok, de közös a pásztoruk is. Aki ismeri a juhnyáj természetét, tudja, hogy az egyes juhok mennyire igénylik egymás közelségét és hogy milyen meghatározó szerepe van az őket terelő pásztoruknak.

Nem meglepő tehát, hogy Jézus – átvéve ezt az Ószövetségben annyira kedvelt képet – minden további nélkül illeszkedik bele szerepébe. Annál meglepőbb azonban, hogy vállalja a m e g v e r t pásztor szerepét. Ennek mélységét csak akkor fogjuk fel, ha tudjuk, hogy az itt használt ige akár megölést is jelenthet. És elborzadunk, mert már maga a gondolat is elviselhetetlen: Isten veri meg Fiát, ahogy Ábrahámot is fia elvesztésére akarta kényszeríteni? Mennyire a szívünkéből szólt a zsoltáros, amikor ezt írta: „Pedig a mi betegségeinket viselte...mi meg azt gondoltuk, hogy I s t e n c s a p á s a sújtotta és kínozta...” (Ézs 53,4). Nem tudjuk felfogni, hogy miért ezt a gyökeres megoldást választotta Isten?! Miért kell éppen azt megvernie, akit kiválasztott, hogy helyetteseként őrizze a nyáját? Ugye nem gondoltunk soha az eset ilyen komolyságára, amikor – végső soron ugyanezt – hallottuk a Fiú szájából: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát a d t a ...“? Nemcsak odaadta, hanem h a l á l r a is adta a Pásztort! Nem kibúvóként mondjuk, hogy mindez az Isten titka.

Talán elégedjünk meg az apostoli intéssel: „...mert akit szeret az Úr, azt megfenyíti... Hát milyen fiú az, akit nem fenyít az apja?” (Zsid 12,6-8) Vagy inkább szívleljük meg Péter szavait: „Bűneinket maga vitte fel testében a fára...mert olyanok voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek lelketek pásztorához és gondviselőjéhez?” (1 Pt 2, 24-25).

3.

Azt mondtuk, hogy a kereszténység nem öntörvényűség alapján, hanem egy személy, Jézus Krisztus körül jön össze. S ha őt „megverik”, akkor szét is széled az egész nyája is, ahogy azt a próféta megjövendölte. Jézus bibliaértelmezésének egyik jellemzője, hogy az adott próféciában a maga szerepét látja megfogalmazottnak, s ezt ő magára vállalja. Ennek része az is, hogy a megsemmisítésre ítélteteket sem kívülről nézi, hanem velük is szolidáris: aláveti magát Isten ítéletének és még abban sem hagyja magára az övéit. Erre mondott igent, amikor magáról ezt mondta: „Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor él t e t a d j a juhokért” (Jn 10,11).

A logika szerint szét kellett volna szélednie az övéinek. Ami – keresztre feszítése után átmenetileg – be is következett. Miután egyik juha, Júdás, éppen őt, a pásztor akarta fölöslegessé tenni vagy más gondolatra téríteni, a templomi csapat elfogta őt, s „ekkor mindnyájan elhagyták és e l f u t o t t a k” (Mk 14,50). Pásztor nélkül nem nyáj a nyáj, legfeljebb kerge birkák zavaros tömege. Ha az evangéliumokban utánajárunk, rájövünk, hogy a megfeszítés után szinte nyomuk veszett.

Jézus feltámadása jelentette azonban a teljes fordulatot. Ez lenne az, amit a próféta így mondott: „Ő segítségül hívja nevemet, én pedig meghallgatom őt?” (Zak 14,9) Mindenesetre ekkorra már újra kellett ötvözni a Péterek és a Tamások egykori közösségét. Ez már nem az a „nyáj”, hanem az újjászervezett. A próféta szavával: a tűzön is átmentek közössége. Az Apostolok Cselekedeteiből értesülünk arról, hogy nem csak a kiesett Júdást kellett Mátyással pótolni, de tanácstalanságukban még ezt a szemrehányást is tudomásul kellett venniük: „...miért álltok itt az égbe nézve?” És micsoda új csapatot kovácsolt össze a pünkösdi Szentlélek?!

Itt teljesedett be végső soron a prófécia: Isten ítéletnek vetette alá a közösséget, amit csak kevesen éltek túl, de túléltek. Megverte a pásztor, de őt sem hagyta a halálban, hanem új életre keltette. Szentlelkével összeterele az új nyáját. És rábízta: „az elveszettet megkeresem, az eltévedtet visszaterelem, a sérültet bekötözöm, a gyengét erősítem... úgy legeltetem őket, ahogy kell...Mert ti az én juhaim, az én legelőm nyája vagytok. Emberek vagytok, én pedig Istenetek! – így szól az én Uram, az Úr” (Ez 34,16.31).

Ugye mennyire hitelesen hangzik ezen a háttéren, amit magáról elmond?: „Én vagyok a jó pásztor, én ismerem az enyéimet és az enyéim ismernek engem... és én életemet adom a juhokért” (Jn 10,14-15). Mert nem kímélte magát, mert Atyja feltámasztotta őt, mert velünk járja az élet mélységeit, mert nem hagy bennünket árván. A „nyáj” gúnynev számunkra a menedéket, a biztonságot, a védelmet jelenti, s ezért kitüntetésnek tekintjük, amit ő szavatol. Nem hobbi-társaság vagyunk, de az ő legelőjének nyája. Amen

Gémes István